

Respect © Editura Theosis cărți

www.theosis.ro

comenzi: office@theosis.ro

Tel: 0359/405594, 0746/792321

**Editura Theosis mulțumește doamnei Juliană Schmemann
pentru sprijinul acordat în apariția acestei cărți.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SCHMEMANN, JULIANA

Călătoria mea cu părintele Alexander / Juliană Schmemann;
trad.: Maria Bogătean, Virgil Baidoc. - Oradea: Theosis, 2010
ISBN 978-973-88535-6-0

I. Bogătean, Maria (trad.)

II. Baidoc, Virgil (trad.)

III. Bogdan, Cătălin (pref.)

821.112.2-94=135.1

Fotografiile copertelor:

Coperta I:

Pe drumul principal din Lac Labelle (vara anului 2006)

Coperta IV:

Părintele Alexandru și dna. Juliană Schmemann în Crestwood, N.Y.
(Fotografia a fost făcută în octombrie 1982, la o zi după diagnosticul
de cancer al părintelui Alexander)

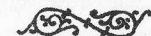
Redactor: Virgil Baidoc

Lectura: Mihaela Popovici

Tezmoredactare: Vasile Ces

Coperta: Delia Nechita

CĂLĂTORIA MEA CU PĂRINTELE ALEXANDER

JULIANA SCHMEMANN

Traducerea

Maria Bogătean și Virgil Baidoc

Cuvânt înainte

Cătălin Bogdan

Theosis

Oradea, 2010

CUPRINS

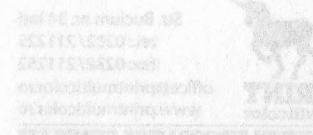
<i>Cuvânt înainte</i>	5
<i>Prefață la noua ediție</i>	II
<i>Prolog</i>	12
<i>Tallinn, Estonia</i>	15
<i>Anna</i>	20
<i>Belgrad</i>	22
<i>Paris</i>	24
<i>Educația, primii ani</i>	24
<i>Viața de familie</i>	29
<i>Loteria</i>	32
<i>Iunie 1939, războil</i>	32
<i>Întâlnirea</i>	34
<i>Familia mea</i>	35
<i>Înapoi în Germania</i>	42
<i>Înapoi la Alexander</i>	50

Căsătoria	52
Viața de familie	57
Mutarea în America	73
New York după Paris	82
Crestwood, New York	97
Autocefalia	101
Ortodoxul evanghelic	105
Călătorii printre ani	106
Viața acasă	109
Au trecut anii	III
Soljenițin	116
Liturghie și viață	119
Lac Labelle	125
Călătăria finală	130

ÎN CURS DE APARIȚIE:

Graham Speake - *Muntele Athos*

Michael Whelton - *Papi și patriarhi: o perspectivă ortodoxă asupra pretențiilor romano-catolice*

TALLINN, ESTONIA

De ce Estonia?

Primul Război Mondial l-a sfârșit, revoluția și războiul civil făceau ravagii în toată Rusia. Armata Albă era împinsă înspre sud de Armata Roșie. Domnea un haos absolut.

Dimitri Schmemann în Sankt Petersburg, 1912

Când a început războiul, Dimitri Nikolaevitch Schmemann, unul dintre cei opt copii ai senatorului Nikolai Schmemann, membru de marcă al guvernului și membru al consiliului de stat, studia la Universitatea din Sankt Petersburg, urmând Dreptul și pregătindu-se să calce pe urmele tatălui său. Senatorul Schmemann era un legislator genial și experimentat. Țara lui era în război, iar senatorul se străduia să realizeze reforme care să asigure un comerț liber, adecvat și cinstit pentru un guvern unit și mai puternic. Prin asta spera să amâne inevitabilul și să evite revolta care se pregătea în întreaga Rusie.

Anna Shishkova și frații ei în timpul Primului Război Mondial

Când începu războiul cu Germania, fiul senatorului, Dimitri Schmemann, împreună cu mulți dintre contemporanii săi, părăsiră universitatea și se înrolară în programul accelerat de pregătire a ofițerilor: Corpul Pajilor [*Pageski Korpus*]. A fost primit într-un important regiment de infanterie, Gărzile Semyonovsky, al cărui comandant era chiar Țarul Nicolae al II-lea. Doi dintre frații viitoarei lui soții, Nikolai și Tikhon Shishkov, erau în același regiment și toți plecară la război. Dimitri și Tikhon Shishov au fost grav răniți într-o din bătălii. Fratele mai mare, Nikolai, a fost ucis în aceeași bătălie. Dimitri și-a amintit că alerga înspre fratele rănit și gândea: „Mulțumim lui Dumnezeu că unul dintre noi va supraviețui!” Apoi, se prăbuși și el din pricina răni de la cap. Cei doi răniți fură salvați de pe câmpul de luptă și trimiși înapoi la Sankt Petersburg. Trista misiune a lui Dimitri a fost de a vizita familia Shishkov pentru a le povesti ceea ce știa despre ultima zi a fiului lor cel mare.

Capul lui Dimitri era bandajat, arăta ca un erou, urechile proeminente fiindu-i aplatizate sub bandaje. Legenda spune că frumoasa Anna Shishkova, fiica familiei, n-a putut rezista farmecelor lui. S-au îndrăgostit, s-au logodit și s-au căsătorit în 25 septembrie 1918 – toate

Călătoria mea cu părintele Alexander

într-un timp foarte scurt. Astfel de lucruri se petreceau des în timpul războiului. Dimitri plecă aproape imediat ca să se alăture regimentului său. Haosul Revoluției izbucnite după război provocă o explozie de violență pe care o pre-văzuseră mulți, dar care, din păcate, a fost ignorată de guvernanti. După ani de cumplită vârsare de sânge pe frontul de nord-vest, regimentul Semyonovsky fu retras la Sankt Petersburg. Regimentului îi era încredințată sarcina de a apăra orașul de Armata Albă care îi ataca pe bolșevici. În loc să apere orașul, Dimitri și mulți alți foști ofițeri ai gărzii se alătură Armatei Albe care ajunse la zidurile capitalei vechiului Imperiu, de unde a fost alungată, iar mai apoi soldații au fost lăsați la vatră în Estonia, care devenise independentă.

Anna și Dimitri au fost separați aproximativ un an și jumătate. Între timp, în Sankt Petersburg (acum Lenigrad), Anna născu o fetiță, Elena, pe 12 august 1919 și se mută la socrii ei, într-un oraș condus mai întâi de un guvern provizoriu și mai apoi de comuniști. Viața era extrem de grea: fără bani, fără surse de venit, fără mâncare. Peste ani, când deja eram soția fiului ei, Alexander, Anna mi-a povestit multe despre vremurile acelea dificile: despre cum au vândut niște bijuterii scumpe și au cusut pietrele prețioase în căptușeala hainelor, despre cum au mituit câțiva oameni pentru a obține documente false de identitate, pașapoarte etc. În cele din urmă, toate acestea i-au ajutat să fugă din Sankt Petersburg și să se mute în Estonia. Senatorul, Nikolai Schmemann, soția sa și cele cinci fete ale lor (Lina, Olga, Marousia, Natașa și Vera) li se alătură Annei și fiicei ei pe drumul înspre Tallinn, Estonia. Toate acestea s-au petrecut cu ajutorul unui oficial pe care îl cunoștea familia Schmemann și care a reușit să le organizeze fuga. Cu ajutorul bijuteriilor ascunse au reușit să-și plătească drumul, să găsească un loc unde să locuiască și să-și caute de lucru.

Sergei, fratele lui Dimitri, ofițer în flota din Crimeea, a murit în spitalul militar din cauza unei boli de sânge misterioase. Celălalt frate al lui, Andrei, a părăsit Sankt Petersburgul cu soția și copilul lor și s-au stabilit în Ungaria unde au trăit mulți ani ca refugiați. Între timp, în Tallinn, în mijlocul grijilor zilnice pentru supraviețuire, al unei vieți pline de frică și cu un viitor nesigur, fetița Annei, Elena, crescuse și ajunse o frumusețe de copilă de opt-sprezece luni, cu părul auriu și niște ochi albaștri imenși.

Apoi... o minune! Într-o bună zi, ca într-o poveste, asemenei tunetului dintr-o zi cu cer senin, a apărut Dimitri! Era slab, obosit, cu urechile lui proeminente, vizibile în lipsa bandajelor. Regimentul lui se destrămase complet, lăsându-i pe fiecare să se descurce singur. Dimitri aflase că familia lui părăsise Sankt Petersburgul și plecase la Tallinn. Îi urmă acolo și își regăsi familia. I-au prezentat fiica, pe atunci în vîrstă de un an și jumătate, care a plâns, speriată foarte tare. Fetiței i-a luat destul de mult timp să se obișnuiască cu străinul acela în viață ei.

În ciuda tuturor greutăților prin care trecuse, Dimitri rămăsesese un domn, același domn șarmant pe care l-am cunoscut și l-am iubit și eu peste mulți ani, ca noră. Dimitri fusese un muzician destul de priceput. De fapt, în afară de a lupta ca soldat, singurul lucru pe care știa să-l facă bine era să cânte la vioară. Nu putem decât să ne imaginăm starea de spirit în care se găseau acești tineri veterani dezrădăcinați, scoși din casele lor și exilați într-o țară străină, trăind o existență ireală. În timp ce femeile trebuiau să-și hrănească familia și să le asigure traiul de zi cu zi, bărbații nu aveau de îndeplinit un astfel de rol care să le umple ziua. Dimitri a fost angajat de un club de noapte pentru a cânta în orchestră. Petreceau mult timp acolo, încercându-și amintirile despre un tărâm pierdut, despre prietenii și stilul lor de viață de acolo, în timp ce muncea pentru familia lui.

Călătoria mea cu părintele Alexander

Alexander și Andrei, 1925

Anna a rămas din nou însărcinată. Și în curând... sosiră gemenii! Andrei și Alexander.

Am auzit adesea de la soacra mea povești despre viața lor în Estonia. Anna și Dimitri erau pe atunci foarte tineri, foarte îndrăgostiți și plini de o convingere oarbă că în curând, foarte curând, se vor întoarce toți la viața lor din Rusia. Nu știau sau nu doreau să știe despre schimbările profunde și ireversibile care se petreceau în țara lor. „Cu siguranță că oamenii își vor veni în fire!”

Dar nu s-a întâmplat aşa.

După un timp, i-a lovit un mare necaz. Izbucnise o epidemie gravă de dezinterie și scarlatină, iar în efortul de a opri răspândirea bolii, autoritățile au cerut ca toți copiii bolnavi să fie duși la spital. Micuța Elena avea șapte ani și era foarte bolnavă. A trebuit să fie dusă la spital. A murit în brațele mamei ei în ajunul Crăciunului.

Alexander, care avea cinci ani, își amintea cel mai bine următoarea scenă: tatăl lui, elegant, vesel și plin de viață, plângând cu sugiuri sub bradul împodobit de Crăciun. Și Alexander era bolnav, dar pe el l-au ascuns în casă ca să nu-l găsească autoritățile. El a supraviețuit epidemiei. Cei doi frați, Andrei și Alexander, și-au amintit întotdeauna de vesta morții surorii lor, iar în amintirea lor, moartea Elenei a rămas îndeaproape legată de sărbătoarea Crăciunului: bradul împodobit, lumânările și, în contrast puternic, lacrimile tatălui lor, plânsetele lui de durere și amărăciune. Această pierdere avea să le schimbe viețile pentru totdeauna. Într-o zi, sora lor se jucase cu ei ca și cu niște păpuși, iar apoi, dintr-odata, inexplicabil, nu mai era, iar familia era sfâșiată de o durere cumplită.

Când am cunoscut-o pentru prima oară pe soacra mea, unul dintre primele lucruri pe care mi le-a spus a fost legat de amintirea morții Elenei. Murise în brațele mamei ei din cauza unei hemoragii puternice. Anna mi-a arătat niște șuvițe din minunatul păr auriu al fiicei sale care îi fuseseră tăiate din pricina bolii și pe care ea le păstrase. Păstrase și niște jucării și alte amintiri din scurta viață a Elenei. Atunci am înțeles că Anna găsise în mine o femeie care ar asculta și ar putea înțelege chinul prin care trecuse. Prin faptul că-și împărtășise tristețea cu mine, m-a acceptat în inima ei și a binecuvântat dragostea dintre mine și fiul ei. Până în ziua de astăzi îmi amintesc câtă durere avea în suflet. Elena murise cu paisprezece ani în urmă, dar durerea și tristețea Annei erau la fel de profunde și de proaspete ca și când pierderea s-ar fi petrecut abia ieri.

ANNA

Soacra mea era o femeie formidabilă, o „mare doamnă”, după cum o numea chiar tatăl meu. Era înaltă, atrăgătoare, cu prezență de spirit și atență la felul în care arăta. Era întotdeauna îmbrăcată fără cusur și, cu toate că posibilitățile materiale erau limitate, reușea întotdeauna să aibă pălăria potrivită assortată cu o pană sau o floare așezată exact așa cum trebuia. Această femeie elegantă mergea întotdeauna cu spatele drept, frumos adunat, o femeie plină de încredere și grație. Anna era o femeie mândră și impulsivă iar viața celor din jurul ei nu era întotdeauna ușoară. Peste mulți ani, când eu și Alexander locuiam deja la New York cu copiii noștri, Anna a sosit în vizită și ne-a anunțat cu o voce autoritară că nu venise să stea numai cu noi. Avea o misiune la New York. Trebuia

Călătoria mea cu părintele Alexander

să ia legătura cu Fundația Copiii Rusiei, o organizație care acorda ajutor copiilor nevoiași ruși. La Paris, lucrase în organizații care se ocupau de acte caritabile pentru ruși aflați în străinătate și jucase un rol important în conducerea acestor activități sociale. Copiii noștri o iubeau foarte tare, iar ea nutrea aceleași sentimente pentru ei, deși ținea foarte mult la disciplină!

Când fiile ei erau încă mici, Anna lucrase ca guvernantă, menajeră, însoțitoare, toate pentru ca familia să aibă minimul din cele trebuincioase traiului. Dimitri nu reușea să-și găsească o slujbă, astfel că Anna era cea care trebuia să câștige un ban în casă.

În acele vremuri de restrîște, un lucru rămânea de neclintit: credința Annei și evlavia ei față de biserică și de viață duhovnicească. Viața de zi cu zi se învârtea în jurul calendarului bisericesc. Mergeau la toate slujbele, prăznuiau toate sărbătorile, țineau toate posturile. Credința Annei era puternică, dar smerită, iar participarea la viața bisericească era o parte organică, naturală, a vieții de familie. „Băieți, nu uitați să aprindeți candela de priveghere înainte de a pleca de la biserică”...

Dimitri nu a fost crescut în aceeași evlavie care fusese inherentă în educația Annei. Dar el îi respecta angajamentul față de biserică și participa întotdeauna, deși în felul lui. Venea la biserică foarte târziu și spunea în glumă: „O, iarăși am întârziat la Ceasuri!” (Aceștia sunt psalmii citiți înainte de începerea Sfintei Liturghii.) Dimitri se întâlnea cu prietenii în fața Catedralei Alexandru Nevsky pe strada Daru iar el era sufletul unui grup de emigranți care se bucurau de compania lui.

Încă de timpuriu, Andrei (fiind un adolescent crescut la Paris) s-a implicat în problemele emigranților ruși, toate având ca scop reîntoarcerea în Mama Rusia. În tot acest timp, Alexander și-a îndreptat preocupările